22/04/2020

Πως ο Άγιος Χαράλαμπος έσωσε από την πανούκλα ολόκληρη περιοχή

/ Επικαιρότητα

Τα λόγια αυτά είναι χαραγμένα πάνω στη βάση του μαρμάρινου Σταυρού που συντροφεύει το εικονοστάσι του Α. Χαραλάμπους , πλάι στην εκκλησία της Α. Τριάδος, στην είσοδο του καταπράσινου χωριού της Τρύπης Λακωνίας , εκεί που αρχίζει η περίφημη Λαγκάδα του Ταϋγέτου .

Η επιγραφή μνημονεύει ένα πραγματικό περιστατικό , το οποίο – ως παράδοση – έχει διασωθεί στην Τρύπη , στόμα με στόμα και από γενιά σε γενιά , κι έχει σχέση με τη φοβερή αρρώστια της πανώλης (πανούκλας) , η οποία υπήρξε ο φόβος και ο τρόμος των ανθρώπων κατά τις παλιές εποχές , αφού δεν υπήρχε τρόπος να αντιμετωπιστεί , μεταδιδόταν εύκολα , δημιουργούσε μεγάλες επιδημίες και οδηγούσε στο θάνατο , μαζικά , χιλιάδες ανθρώπους .

Η πανώλη (το όνομά της σημαίνει : «η ασθένεια που καταστρέφει τα πάντα») είναι λοιμώδης νόσος , ανήκει στις πέντε σοβαρότερες μεταδιδόμενες ασθένειες και μεταδίδεται στον άνθρωπο από το τσίμπημα ψύλλων που παρασιτούν σε άρρωστο μαύρο αρουραίο . Είναι βαριάς μορφής ασθένεια , γνωστή από την αρχαιότητα . Ο λοιμός των Αθηνών ((430 – 426 π.Χ) , κατά τον πελοποννησιακό πόλεμο , που αναφέρει ο Θουκυδίδης , μάλλον ήταν η πανώλη . Από τον 6ο αι. μ.Χ. και σε όλον τον Μεσαίωνα εκδηλώνονταν μεγάλες επιδημίες πανώλης , με αποτέλεσμα να παραμείνουν μόνιμα ενδημικές εστίες . Γνωστή είναι

η μεγάλη επιδημία του 14ου αιώνα , η οποία ονομάστηκε Μαύρος Θάνατος . Μετά τον 14ο αιώνα, η νόσος έγινε ενδημική και για 300 χρόνια υπήρχαν επιδημικές εξάρσεις . Στα τέλη του 19ου αιώνα, σημειώθηκε πανδημία .

Ο Λαός μας , σύμφωνα με την Ορθόδοξη Παράδοση που μνημονεύει ως «ιατρούς» συγκεκριμένων ασθενειών διάφορους Αγίους της Εκκλησίας μας , έχει επιλέξει ως Άγιο-Προστάτη κατά της πανούκλας τον Άγιο Χαράλαμπο . Ο Άγιος Χαράλαμπος ήταν ιερέας στη Μαγνησία της Μ. Ασίας . Υπολογίζεται ότι γεννήθηκε το 89 μ.Χ.. Συνελήφθη από τον έπαρχο της Μαγνησίας Λουκιανό , κατά την περίοδο του διωγμού των Χριστιανών (περί το 198 μ.Χ.) που εξαπέλυσε ο αυτοκράτορας Σεπτήμιος Σεβήρος . Βασανίστηκε σκληρά και αποκεφαλίστηκε σε ηλικία 113 ετών (202 μ.Χ.) , πιθανώς στην Αντιόχεια του Μαιάνδρου .

Ως Άγιος που προστατεύει από την πανούκλα , **ο Άγιος Χαράλαμπος , απεικονίζεται πατώντας την Πανώλη , η οποία παρουσιάζεται, σαν μια τερατόμορφη γυναίκα που ξερνάει καπνούς από το στόμα** . Γι’ αυτό του έδωσε ο Θεός τη χάρη αυτή .

Σύμφωνα με το Συναξάρι του ο Α. Χαράλαμπος , πριν από τον θάνατό του , σε ηλικία 112 ετών , αξιώθηκε από τον Θεό μιας τελευταίας χάρης και ζήτησε , προς χάριν των ανθρώπων , τα εξής :

«Σε όποιον τόπο βρεθεί τεμάχιο από το λείψανό μου και σ’ όποια χώρα γιορτάζουν το μαρτύριό μου, να μην γίνει εκεί ποτέ πείνα ούτε πανώλης που θα θανατώνει τους ανθρώπους πρόωρα ούτε πονηρός άνθρωπος που να βλάπτει τους καρπούς , αλλά να είναι **σ’ αυτόν τον τόπον ειρήνη σταθερή , ψυχών σωτηρία και σωμάτων θεραπεία** . Να είναι αφθονία σίτου , οίνου , ελαίου , τετραπόδων και άλλων χρησίμων πραγμάτων.»

Έκτοτε αναφέρονται , κατά τόπους , πολλά θαύματα του Α. Χαραλάμπους εναντίον της πανούκλας . Ένα απ’ αυτά συνέβη και στην Τρύπη κατά το έτος 1753 .

Ήταν τότε που στη Λακεδαίμονα είχε ενσκήψει αυτή η φοβερή αρρώστια και φόβος και τρόμος είχε καταλάβει τους κατοίκους όχι μόνο του κάμπου αλλά κι εκείνων του Ταΰγετου και του Πάρνωνα . Κάποια στιγμή η πανούκλα χτύπησε ΚΑΙ στην Τρύπη : ‘Ενας Τρυπιώτης ονόματι Γιάννης εμφάνισε τα φοβερά συμπτώματα της αρρώστιας . Έντρομοι οι συγχωριανοί του έσπευσαν να απομονώσουν τον συμπατριώτη τους σε μια σπηλιά του βράχου που βρίσκεται στην τοποθεσία «τα δυο ψηλά κοτρώνια» , κάτω από το δρόμο που έρχεται μέχρι και σήμερα από τη Σπάρτη στην Τρύπη . **Εκεί , καθημερινά πήγαιναν φαγητό , νερό και άλλα χρειαζούμενα στον «Πανουκλόγιαννη» (έτσι έμεινε τα’ όνομά του στην τοπική ιστορία και παράδοση) αφήνοντάς τα κάπου μακριά για να μην έρθουν σε επαφή μαζί του και κολλήσουν τη φοβερή αρρώστια.** Από τότε , η σπηλιά αυτή , πήρε το όνομα του καημένου του Γιάννη και λέγεται

μέχρι σήμερα : « του Πανουκλόγιαννη η σπηλιά» . Βυθισμένοι μέσα στον τρόμο και την αγωνία οι κάτοικοι της Τρύπης , μετά το τραγικό περιστατικό , καρτέραγαν να δουν ποια θα ήταν τα επόμενα θύματα της πανούκλας και άλλο δεν έκαναν παρά προσευχές και δεήσεις στην Παναγία και τους Αγίους (ιδιαίτερα στον Α. Χαράλαμπο) να τους φυλάξει από τη φοβερή αρρώστια που είχε χτυπήσει την πόρτα του χωριού τους .

Και τότε έγινε το θαύμα : **Ο Αγάς του χωριού , ο Μπεκήρ Αγάς , που είχε το κονάκι του σ' ένα μέρος αγναντερό στην τοποθεσία «Ξενίτσα» και καθότανε ένα σούρουπο στο χαγιάτι συντροφιά με τους υπηρέτες του οι οποίοι φρόντιζαν κάθε του επιθυμία , είδε (κι αυτός και η συντροφιά του) μια γριά άσχημη , ξεδοντιάρα και ξεμαλλιασμένη , να έρχεται αγριεμένη από τη μεριά του Μυστρά ακουμπώντας σε ένα ροζιασμένο ραβδί .** Δεν ήταν άλλη από τη φοβερή Πανούκλα που ερχόταν να μολύνει με το μίασμά της ΟΛΟ το χωριό . Όταν η γρια – Πανούκλα έφτασε στο έμπα του χωριού , εκεί ακριβώς που είναι σήμερα η Εκκλησία της Α. Τριάδας , φάνηκε από πάνω από το δρόμο , από την κορφή του λόφου που βρίσκεται ως και σήμερα το παλιό εκκλησάκι του Αϊ – Γιώργη , να ροβολάει στον κατήφορο ένας ασπρομάλλης γέροντας , με γένια μακριά , που έλαμπε το πρόσωπό του σαν το φεγγάρι . Δεν ήταν άλλος από τον Α. Χαράλαμπο που ακούγοντας από την εικόνα του , εκεί στον Αϊ-Γιώργη , τις ικεσίες των Τρυπιωτών ερχόταν να προλάβει το κακό . Πρόφτασε την Πανούκλα πριν μπει στο χωριό , την έριξε χάμω και άρχισε να την πατάει στο στήθος . Ούρλιαζε εκείνη φρικτά κι έβγαζε φωτιές απ' το στόμα της , πασχίζοντας να γλιτώσει από τον Άγιο , μέχρι που ξεψύχησε . Ο Μπεκήρ Αγάς και οι Τούρκοι υπηρέτες του μολόγησαν αυτά που είδανε στους Τρυπιώτες κι εκείνοι , με τον παπά τους μπροστά , **ανεβήκανε στο ξωκλήσι του Αϊ-Γιώργη και μπροστά στο εικόνισμα του θαυματουργού Α. Χαραλάμπους κάνανε παράκληση και Θεία Λειτουργία για να τον ευχαριστήσουνε για την προστασία που έφερε στο χωριό τους** . Μετά από λίγες μέρες , σε ανάμνηση του θαύματος στήσανε στο σημείο που ο Άγιος σταμάτησε τη γρια – Πανούκλα ένα χοντρό δέντρινο ξύλο με ένα σιδερένιο Σταυρό σφηνωμένο στην κορφή του και πάνω σ' αυτό το ξύλο κρέμασαν ένα μικρό «Φανάρι» με τζάμια για καντηλάκι του Αγίου Χαραλάμπους , το οποίο άναβαν ευλαβικά οι Τρυπιώτες και οι περαστικοί .

Είναι κάποιοι που στο βωμό του ορθολογισμού αμφισβητούν τα θαύματα και προβάλλουν επιχειρήματα για να τα ερμηνεύσουν με βάση τη λογική και την επιστήμη . Όμως , όπως έχει πει ο Άγιος Παΐσιος :
«Η λογική δεν έχει καμιά θέση στην πνευματική ζωή ... Στην εποχή μας , που έχουν αυξηθεί οι γνώσεις , δυστυχώς , η εμπιστοσύνη μόνο στην λογική κλόνισε την πίστη απὸ τα θεμέλια και γέμισε τις ψυχές απὸ ἐρωτηματικά και αμφιβολίες. Γι' αυτὸ στερούμαστε τα θαύματα . Γιατί το θαύμα βιώνεται και δεν εξηγείται με την λογική ... Όποιος νομίζει ότι μπορεί να γνωρίσει τα μυστήρια του Θεού με την

εξωτερική επιστημονική θεωρία , μοιάζει με ανόητο που θέλει να δει τον Παράδεισο με το τηλε¬σκόπιο .»

Εξάλλου , το θαύμα κρίνεται εκ του αποτελέσματος . **Και το αποτέλεσμα στην Τρύπη ήταν πως μετά τον Πανουκλόγιαννη κανείς άλλος Τρυπιώτης δεν αρρώστησε από τη φοβερή αυτή επιδημική αρρώστια** . Γι' αυτό η πίστη των Τρυπιωτών στο θαύμα του Α. Χαραλάμπους ήταν αδιαμφισβήτητη και γι' αυτό το θαύμα επέζησε στη συλλογική μνήμη και παραδίδεται από γενιά σε γενιά ως μαρτυρία Αλήθειας .

Πέρασαν τα χρόνια , σε ένδειξη ευλάβειας κι ευγνωμοσύνης οι Τρυπιώτες έχτισαν το ξωκλήσι του Α. Χαραλάμπους δίπλα ακριβώς σ' εκείνο του Αϊ-Γιώργη , πάνω στην κορφή του λόφου , κι όταν χτίστηκε και ο ναός της Α. Τριάδας , έφτιαξαν στο σημείο του θαύματος έναν μαρμάρινο Σταυρό όπου και χάραξαν την ανάμνηση του θαύματος μαζί κι ένα προσκυνητάρι με την εικόνα του Αγίου Χαραλάμπους . Δίπλα στο προσκυνητάρι στέκεται ακόμα όρθιο το ξύλο του Σταυρού , αναλλοίωτο ύστερα από 265 ολόκληρα χρόνια (!!!) , ένας ζωντανός μάρτυρας και κήρυκας του μεγάλου και ανεπανάληπτου θαύματος του Α. Χαραλάμπους ενώ ο Σταυρός στηρίζει την Πίστη των ανθρώπων και μαρτυρά πως :
«Τα αδύνατα παρ' ανθρώποις δυνατά εστί παρά τω Θεώ». (κατά Λουκάν – ιη' 27)

ΘΕΟΣ ΥΨΙΣΤΟΣ ΑΓΙΩ ΧΑΡΑΛΑΜΠΩ ΕΠΑΤΑΞΕΝ ΕΝΘΑΔΕ ΕΤΕΙ 1753 ΠΑΝΩΛΗΝ ΧΩΡΟΥΣΑΝ ΤΡΥΠΗ ΜΟΡΦΗ ΓΡΑΙΑΣ ΕΠΙΤΑΓΗ ΠΡΟΓΟΝΩΝ ΤΗΝ ΔΕ ΑΝΑΤΙΘΕΜΕΝ ΕΥΓΝΩΜΟΝΟΥΝΤΕΣ

Κείμενο Βαγγέλης Μητράκος

**Τα στοιχεία για τη συγγραφή του άρθρου προέρχονται από αφηγήσεις κατοίκων της Τρύπης κι από το άρθρο : «Το ξύλο με το Σταυρό στην Τρύπη» του Αποστ. Ι. Καραγιαννάκου , που δημοσιεύθηκε στα «ΛΑΚΩΝΙΚΑ» , τεύχος 37 , του 1970 .*
**Ευχαριστίες θερμές προς τον Ηγούμενο της Ι.Μ. Α.Τεσσαράκοντα Σπάρτης , π. Εφραίμ , για την πρόθυμη αναζήτηση και ανεύρεση του ως άνω άρθρου στη Βιβλιοθήκη της Μονής .*